

2004 M. PRANCŪZŲ KALBOS

MOKYKLINIO BRANDOS EGZAMINO REZULTATŲ

KOKYBINĖ ANALIZĖ

dr. Rasa Matonienė

Mokyklinis brandos egzaminas rengiamas remiantis bendrojo lavinimo mokyklos XI–XII klasių užsienio kalbų bendrosios programos ir išsilavinimo standartų pagrindu parengta užsienio kalbos brandos egzaminų programa, kuri mokyklinį užsienio kalbos egzaminą orientuoja į bendrųjų programų *bendrajį* kursą bei išsilavinimo standartų bendrojo kurso pasiekimų lygmens reikalavimus. Šis lygmuo siejamas su Europos Tarybos siūlomu „Slenksčio“ lygmeniu (B1).

KOKYBINĖS ANALIZĖS TIKSLAI IR UŽDAVINIAI

2004 metų prancūzų kalbos mokyklinio brandos egzamino kokybinės analizės *tikslai*:

- ✦ Padėti mokytojams ir mokiniams geriau suprasti:
 - mokyklinio prancūzų kalbos egzamino tikslą, turinį ir užduoties pobūdį;
 - tikrinamų egzamino užduotimi gebėjimų pobūdį, būtinumą juos ugdyti(s) mokymo(si) procese, taikant adekvачius rezultatui pasiekti mokymo(si) metodus, būdus ir formas bei parenkant tinkamą ugdymo turinį.
- ✦ Nustatyti egzamino užduotimi tikrinamų mokinių gebėjimų ir realiai parodytų gebėjimų ir žinių santykį.
- ✦ Pateikti rekomendacijas ugdymo procesui (kalbos mokymui(si)) tobulinti.

Kokybinės analizės *uždaviniai*:

- ✦ įvardyti tikrinamus mokinių gebėjimus;
- ✦ išsamiai pateikti egzamino užduoties turinį, įvardyti atskirų dalių tikslus bei tikrinamus mokinių gebėjimus;
- ✦ išanalizuoti / išskirti mokinių tipines klaidas, pateikti pavyzdžių, nustatyti jų priežastis.
- ✦ išskirti mokinių parodytus pasiekimus / gebėjimus;
- ✦ padaryti išvadas remiantis atliktos kokybinės analizės rezultatais.

KOKYBINĖS ANALIZĖS OBJEKTAS

Analizei naudota 500 sisteminės atrankos būdu išrinktų mokinių darbų. Atliekant analizę taip pat remtasi prancūzų kalbos mokyklinio brandos egzamino užduoties statistinė analizė (*Prancūzų kalba. 2004 m. prancūzų kalbos mokyklinio brandos egzamino užduoties statistinė analizė, Nacionalinis egzaminų centras, 2004*), Užsienio kalbos brandos egzamino programa (*2004 ir 2005 metų brandos egzaminų programa, Užsienio kalba, Nacionalinis egzaminų centras, 2003*) bei Bendrosiomis programomis ir išsilavinimo standartais (*Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklos bendrosios programos ir išsilavinimo standartai, Vilnius, 2002*).

Prancūzų kalbos mokyklinio brandos egzamino rezultatų kokybinės analizės objektas yra mokinių prancūzų kalbos žinios ir *gebėjimai* parodyti mokyklinio brandos egzamino metu, galimų maksimalių egzamino rezultatų bei mokinių pademonstruotų gebėjimų ir žinių santykis.

2004 M. PRANCŪZŲ KALBOS MOKYKLINIO BRANDOS EGZAMINO UŽDUOČIŲ TIPAI

Uždarojo tipo užduotys.

Prancūzų kalbos mokyklinio brandos egzamino užduotyje buvo tokios uždarojo tipo užduotys:

- Alternatyvus pasirinkimas: pasirinkti iš keleto alternatyvų (pranc. *QCM – questions au choix multiple*). (Klausymo testo 1 ir 3 užd.; skaitymo testo 4 užd.; kalbos formų bei struktūrų vartojimo testo 1 užd.).
- Sudėliojimas: sudėti (atstatyti, atkurti) tekstą (ar sakinį) iš atskirų dalių pagal duotas nuorodas. (Klausymo testo 4 užd.; skaitymo testo 1 ir 3 užd.).

Atvirojo tipo užduotys.

Prancūzų kalbos mokyklinio brandos egzamino užduotyje buvo tokios atvirojo tipo užduotys:

- Pakeitimas (pranc. *substitution*): pakeisti žodį arba sakinio struktūrą. (Kalbos formų bei struktūrų vartojimo testo 2, 3 ir 4 užd.).
- *Texte à trous* testas (terminas iš prancūzų kalbos, neverčiamas): įrašyti į tekstą praleistus žodžius naudojantis arba nesinaudojant žodžių sąrašu. (Klausymo testo 2 ir 5 užd.).
- Užbaigimas: pabaigti sakinį ar įrašyti praleistus žodžius pagal prasmę/teksto turinį. (Skaitymo testo 2 užd.).

MOKINIŲ ATSAKYMŲ ANALIZĖ

TIKRINAMŲ GEBĖJIMŲ APIBŪDINIMAS

Recepcijos (klausomo ir skaitomo teksto supratimo) gebėjimai kaip vertinimo objektas

Prancūzų kalbos mokykliniame brandos egzamine tikrinami mokinių recepcijos (sakytinės ir rašytinės kalbos supratimo) gebėjimai.

Klausymo ir skaitymo kaip receptyviųjų kalbinės veiklos rūšių pagrindinis komponentas yra teksto (sakytinio ar rašytinio) supratimas. Tai yra: a) raiškos formos ir atitinkamo turinio santykio supratimas, t.y. leksikos, kalbos struktūrų atpažinimas ir identifikavimas; b) kalbos turinio, esmės, prasmės supratimas. Tokiu būdu, klausymo ir skaitymo objektas yra sakininė ar rašytinė kalba, o dalykas – jo prasminis turinys. Recepcijos (supratimo) tikslas realizuojamas suprantant arba perteikiant sakininę ar rašytinę kalbą / mintį. Produktas, t.y. kaip parodomas supratimas – tai išvada, kurią padaro klausytojas / skaitytojas teksto recepcijos (supratimo) metu.

Skiriami trys sakytinio ir rašytinio teksto supratimo būdai: globalusis, selektyvusis ir detalusis.

- Globalusis teksto supratimas – tai gebėjimas rasti atrامينius žodžius ir tuo pagrindu nustatyti teksto temą / pagrindinę informaciją.
- Selektivusis (atrenkamasis, dalinis) teksto supratimas – tai gebėjimas rasti tekste reikiamą informaciją priklausomai nuo skaitančiojo / klausančiojo poreikių ir užduoties tikslo.
- Detalusis teksto supratimas – tai faktinės teksto informacijos supratimas ir formaliosios teksto struktūros nustatymas, pagrindinės ir papildomos informacijos išskyrimas, naujos informacijos radimas, detalių sujungimas ir apibendrinimas, pagrindinės minties / informacijos, išreikštos netiesiogiai, nustatymas. Prie detalaus supratimo priskiriamas ir kalbos tikslo supratimas / nustatymas, teksto informacijos vertinimas, autoriaus požiūrio, nuostatos, potekstės supratimas.

Šie recepcijos būdai atspindi tiek klausymo ir skaitymo tikslus, tiek teksto supratimo (suvokimo, priėmimo) daugiasluoksniškumą, apimantį tiek patį teksto supratimo procesą, tiek jo rezultatą.

KLAUSYMO TESTAS

Testo formatas.

Klausymo testas susideda iš penkių užduočių. Kiekvieną užduotį sudaro įrašytas tekstas ir sakytinio teksto supratimo užduotis.

Tekstų trukmė.

Klausymo testo trukmė yra 20 minutės. Visi penki tekstai klausomi du kartus.

Klausimų skaičius. Taškų skaičius.

Klausymo teste yra 30 klausimai, kiekvieno klausimo vertė – 1 taškas. Maksimalus surenkamų taškų skaičius – 30.

Tekstų tipai, žanrai, pobūdis.

Klausymo teste pateikiami tokio pobūdžio tekstai: reklama, informaciniai tekstai, pasisakymai bei dialogas.

Tekstų temos.

Klausymo testo tekstai savo turiniu sąlygiškai apima šias programoje numatytas temas:

- Kelionės: viešbutis;
- Paslaugos ir aptarnavimas: medicininis aptarnavimas;
- Dienos įvykiai: dabarties aktualijos.

Užduočių tipai.

Klausymo testo užduočių tipai yra šie:

- Rasti ir pažymėti teksto turinį atitinkančius / neatitinkančius teiginius (1 užduotis).
- Įrašyti į tekstą praleistus žodžius (2 ir 5 užduotys).
- Parinkti reikiamą atsakymą (3 užduotis).
- Rasti ir pažymėti teksto turinį atitinkančius teiginius (4 užduotis).

Tikrinami gebėjimai.

- Suprasti esminę informaciją bei reikšmingesnes detales (1 ir 4 užduotys).
- Išskirti ir atrinkti nurodytą informaciją (2 ir 5 užduotys).
- Suprasti posakių komunikacinę funkciją (3 užduotis).

Tikrinamų sakinio teksto supratimo gebėjimų apibūdinimas

Pirmoji užduotis.

Pirmasis klausomas tekstas tai reklama apie viešbučio teikiamas paslaugas. Tai buvo uždarojo tipo užduotis, kurioje mokiniams reikėjo rasti ir pažymėti teksto turinį atitinkančius bei neatitinkančius teiginius. Šia užduotimi buvo tikrinamas gebėjimas suprasti esminę informaciją bei reikšmingesnes detales. Daugumai mokinių pavyko parodyti šį gebėjimą. Remiantis statistine egzamino rezultatų analize ši užduotis buvo vidutinio sunkumo (sunkumas 65,19 proc.), dauguma mokinių ją sėkmingai įveikė, tačiau dalis mokinių visai neatliko šios užduoties (9,70 proc.). Lengviausi klausimai buvo pirmasis, antrasis ir ketvirtasis, likusieji klausimai – vidutinio sunkumo.

Antroji užduotis.

Antrasis klausomas tekstas – informacinis, jame pateikiama informacija apie galimybę konsultuotis dėl sveikatos internetu. Tai buvo atvirojo tipo užduotis, kurioje mokiniams reikėjo įrašyti į tekstą praleistus žodžius. Šia užduotimi buvo tikrinamas gebėjimas išskirti ir atrinkti nurodytą informaciją, ją parodyti mokiniams buvo sunkiau. Remiantis statistine egzamino rezultatų analize ši užduotis buvo sunkesnė nei pirmoji užduotis (sunkumas 31,58 proc.), bet buvo įveikiama. Tačiau buvo mokinių, kurie prastai šią užduotį atliko.

Pavyzdžiui, vietoj pirmame sakinyje reikalingo žodžio *Internet* arba *distance*, mokiniai rašė: *demain, français, moins, demie, ledsine, clemet, hair* ir pan., antrame sakinyje vietoj reikalingo žodžio *en cours*, jie rašė: *fatigué, content, petite bobo, dernier, petit vu, important, petit vu, nécessaire, petit bobos* ir pan., trečiame sakinyje vietoj reikalingo žodžio *e-mail* arba *courrier électronique*, mokiniai rašė: *touts, tout, de tout, monsieur, importante, tout la partie, fatigue* ir pan., ketvirtame sakinyje vietoj reikalingo žodžio *le traitement* – *les moustice, trouvet, fatigue, gymnastique, lacenectig, boutique, plûton, formy, sauvage, professeur* ir pan., penktame sakinyje vietoj reikalingo žodžio *un malade* – *mal, presque à maladie, senaz, livre, dix, france* ir pan., šeštame sakinyje vietoj reikalingo žodžio *développés*, - *un distansion, distance, quastan, France, nestamus, soir* ir pan.

Paanalizavus šiuos mokinių atsakymus, galima teigti, jog dauguma atvejų mokiniai nesuvokė teksto. Buvo nemažai atvejų, kai mokiniai visai neįrašė žodžio arba įrašė panašios reikšmės žodį, bet netinkantį tame kontekste.

Visas mokinių klaidingų atsakymų šioje užduotyje priežastis būtų galima suklasifikuoti taip:

- nesuprato teksto;
- neišgirdo teksto;
- nemokėjo atrinkti ir suskirstyti išgirstos informacijos.

Lengviausias buvo šios užduoties penktasis klausimas, pirmasis klausimas buvo vidutinio sunkumo, o likusieji klausimai – sunkesni. Dalis mokinių visai neatliko šios užduoties.

Trečioji užduotis.

Trečiasis klausomas tekstas – tai įvairių žmonių pasisakymai. Tai buvo uždarojo tipo užduotis, susidedanti iš 5 klausimų; kiekvienam jų buvo pateikti trys atsakymo variantai, iš kurių mokiniams reikėjo parinkti reikiamą atsakymą. Šia užduotimi buvo tikrinamas gebėjimas suprasti posakių komunikacinę funkciją. Atliekdami užduotį mokiniai turėjo suprasti bei nustatyti, ką norėjo pasakyti kiekvienas kalbantysis. Užduotyje tikrinamą gebėjimą mokiniams sekėsi parodyti vidutiniškai. Remiantis statistine egzamino rezultatų analize ši užduotis buvo vidutinio sunkumo (sunkumas 56,40 proc.). Lengvesni klausimai buvo pirmasis, penktasis, vidutinio sunkumo – antrasis, trečiasis bei ketvirtasis klausimai.

Ketvirtoji užduotis.

Ketvirtas klausomas tekstas – informacinis, jame pateikiama informacija apie amerikiečių atradimą. Tai buvo uždarojo tipo užduotis, kurioje buvo pateikti 7 teiginiai. Mokiniams reikėjo rasti ir pažymėti teksto turinį atitinkančius teiginius. Šia užduotimi buvo tikrinamas gebėjimas suprasti esminę informaciją bei reikšmingesnes detales. Daugumai mokinių pavyko parodyti užduotyje tikrinamą gebėjimą. Remiantis statistine egzamino rezultatų analize ši užduotis buvo lengva (sunkumas 78,13 proc.). Tačiau dalis mokinių visai neatliko šios užduoties.

Penktoji užduotis.

Penktasis klausomas tekstas – tai humoristinis dialogas apie sveikatą. Tai buvo atvirojo tipo užduotis, kurioje mokiniams reikėjo įrašyti į tekstą praleistus žodžius. Šia užduotimi buvo tikrinamas gebėjimas išskirti ir atrinkti nurodytą informaciją, jį parodyti mokiniams buvo sunkiau. Remiantis statistine egzamino rezultatų analize ši užduotis buvo sunkesnė nei pirmoji, trečioji ir ketvirtoji užduotys (sunkumas 38,59 proc.), tačiau ji buvo įveikiama. Tiesa, buvo mokinių, kurie prastai atliko šią užduotį.

Pavyzdžiui, vietoj pirmame sakinyje reikalingo žodžio *des raisons*, mokiniai rašė: *toujours, docteur, jour, un jour, tout à jours, professeur, parasseux, allé* ir pan., antrame sakinyje dauguma atvejų mokiniai rašė teisingą žodį, vietoj trečiame sakinyje reikalingo žodžio *la paresse – un orgage, ordinateur, ordiner, le pores, jedinair* ir pan., vietoj ketvirtame sakinyje reikalingo žodžio *scientifique – parents, de pareseux, symptômes, maladie, mes parents, de anonttion, medicamen, genre, médecin* ir pan., vietoj penktame sakinyje reikalingo žodžio *ses parents – docteur, malad, Paris, mon ami, bientôt* ir pan.

Paanalizavus šiuos mokinių atsakymus, galima teigti, jog dauguma atvejų mokiniai nesuvokė teksto. Buvo nemažai atvejų, kai mokiniai visai neįrašė žodžio arba pirmame bei trečiame klausime įrašė panašios reikšmės žodžius, bet netinkančius tame kontekste.

Visus mokinių atsakymus šioje užduotyje būtų galima suklasifikuoti taip:

- nesuprato teksto;
- neišgirdo teksto;
- nemokėjo atrinkti ir suskirstyti išgirstos informacijos.

Lengviausias šios užduoties klausimas buvo antrasis klausimas, o likusieji – sunkesni klausimai. Dalis mokinių visai neatliko šios užduoties.

SKAITYMO TESTAS**Testo formatas.**

Skaitymo testas susideda iš keturių dalių. Kiekvieną jų sudaro rašytinis tekstas ir teksto supratimo užduotis.

Tekstų ilgis.

Viso skaitymo testo (tekstų su užduotimis) ilgis yra 1149 žodžiai. Pirmojo skaitymo testo teksto ilgis yra 717 žodžiai, antrojo – 120 žodžių, trečiojo – 98 žodžiai, ketvirtojo – 214 žodžių.

Klausimų skaičius. Taškų skaičius.

Skaitymo teste yra iš viso 30 klausimai. Kiekvienoje užduotyje yra nuo 5 iki 10 klausimų. Kiekvienas klausimas vertinamas 1 tašku.

Tekstų tipai, žanrai, pobūdis.

Skaitymo testo tekstai yra tokie: publicistiniai bei informaciniai. Tekstai arba tekstų ištraukos yra autentiški.

Laikas.

Skaitymo testui atlikti skirta 50 minučių.

Tekstų temos.

Skaitymo testo tekstai savo turiniu sąlygiškai apima šias programoje numatytas temas:

- Šiuolaikinės informacijos priemonės: spauda, televizija.
- Jaunimo gyvenimas: kalbų mokymasis.

Užduočių tipai.

Skaitymo testo užduočių tipai yra šie:

- Išdėstyti pastraipas reikiama tvarka (1 užduotis),
- Sieti teiginius su pateiktais žodžiais (2 užduotis),
- Sieti teiginius (3 užduotis),
- Rasti teksto turinį atitinkančius teiginius (4 užduotis).

Tikrinami gebėjimai.

Skaitymo testas tikrina šiuos skaitymo teksto supratimo gebėjimus:

- Suprasti minties plėtojimo eigą (1 užduotis),
- Suprasti esminę informaciją (1 užduotis),
- Rasti tekste informaciją ir ją klasifikuoti (2 užduotis),
- Suprasti pagrindinę mintį bei detales (3 užduotis),
- Suprasti esminę informaciją bei detales (4 užduotis).

Tikrinamų rašytinio teksto supratimo gebėjimų apibūdinimas

Skaitymo gebėjimams tikrinti buvo pateiktos keturios uždarojo tipo užduotys, tikrinančios įvairius teksto skaitymo ir supratimo būdus bei strategijų taikymo gebėjimus.

Pirmoji užduotis.

Pirmasis skaitomas tekstas – publicistinis, jame kalbama apie žurnalų gamybos etapus. Šioje užduotyje buvo pateiktas pastraipomis išdėstytas tekstas, mokiniams reikėjo išdėstyti pastraipas reikiama tvarka. Šia užduotimi buvo tikrinami gebėjimai suprasti esminę informaciją bei suprasti minties plėtojimo eigą. Remiantis statistine egzamino rezultatų analize ši užduotis buvo vidutinio sunkumo (sunkumas 45,52), visi užduotyje pateikti klausimai – vidutinio sunkumo. Atliekant šią užduotį reikėjo labai atidžiai skaityti tekstą ir suvokti prasmę ne kelių sakinių, bet teksto lygmeniu. 45 proc. mokinių parodė gerai išvystytus teksto struktūros suvokimo gebėjimus, globalaus rašytinio teksto supratimo gebėjimus, būtent atrasti tekste atraminčius žodžius, kurie padeda atlikti užduotį.

Antroji užduotis.

Antrasis skaitomas tekstas – publicistinis, jame kalbama apie redaktoriaus darbą. Šioje užduotyje buvo pateiktas tekstas, mokiniams reikėjo sieti teiginius su pateiktais žodžiais. Šia užduotimi buvo tikrinamas gebėjimas rasti tekste informaciją ir ją klasifikuoti. Remiantis statistine egzamino rezultatų analize ši užduotis buvo vidutinio sunkumo (sunkumas 50,13 proc.). Šioje užduotyje buvo pateiktas vienas lengvas klausimas (antrasis klausimas), visi kiti – vidutinio sunkumo, tai yra jų sunkumas kinta nuo 42 proc. iki 58 proc. Atliekant šią užduotį mokiniams reikėjo ne tik gerai išskaityti teiginius, juos suvokti, bet ir žinoti tiksliai pateiktų žodžių reikšmes. Pusė mokinių parodė šia užduotimi tikrinamą gebėjimą rasti tekste informaciją ir ją klasifikuoti, globalaus bei selektyviojo rašytinio teksto supratimo gebėjimus.

Trečioji užduotis.

Trečiasis skaitomas tekstas – informacinis, jame pateikiama informacija apie organizuojamus kursus prancūzų kalbai išmokti. Šioje užduotyje tekstas pateiktas dviem stulpeliais, atskirais teiginiais, mokiniai turėjo susieti teiginius, tai yra teiginio pradžia surasti jo pabaigą. Šia užduotimi buvo tikrinamas gebėjimas suprasti pagrindinę mintį bei detales. Remiantis statistine egzamino rezultatų analize ši užduotis buvo vidutinio sunkumo (sunkumas 54,38 proc.). Buvo pateikti trys (pirmasis, trečiasis, septintasis) lengvesni klausimai (jų sunkumas kito tarp 63 proc. ir 71 proc.), keturi (antrasis, ketvirtasis, penktasis, devintasis) vidutinio sunkumo klausimai (jų sunkumas kito tarp 51 proc. ir 56 proc.) ir trys (šeštasis, aštuntasis, dešimtas) sunkesni klausimai (jų sunkumas kito tarp 37 proc. ir 44 proc.). Atliekant šią užduotį mokiniams reikėjo suprasti faktinę teiginių informaciją, išskirti pagrindinę informaciją, sujungti detales, nustatyti atskirų teiginių mintį. Šiek tiek daugiau nei pusė mokinių parodė minėtus detalaus teksto supratimo gebėjimus.

Ketvirtoji užduotis.

Ketvirtas skaitomas tekstas – informacinis, jame pateikiama informacija apie kino teatre demonstruojamus kino filmus. Šioje užduotyje pateikiami penki trumpi filmų aprašymai, kuriuos mokiniams reikėjo susieti su pateiktais teiginiais. Šia užduotimi buvo tikrinamas gebėjimas suprasti esminę informaciją bei detales. Remiantis statistine egzamino rezultatų analize ši užduotis buvo vidutinio sunkumo (sunkumas 55,68 proc.). Buvo pateikti trys lengvesni (pirmasis, antrasis, penktasis) klausimai (jų sunkumas kito tarp 59 proc. ir 69 proc.), vienas (trečiasis) vidutinio sunkumo klausimas (sunkumas 49 proc.) ir vienas sunkesnis (ketvirtasis) klausimas (sunkumas 39 proc.). Atliekant šią užduotį mokiniams reikėjo atidžiai perskaityti tekstus, rasti juose atraminius taškus ir tuo pagrindu nustatyti pagrindinę mintį bei suprasti detales. Beveik 56 proc. mokinių parodė šia užduotimi tikrinamus globalaus bei detalaus rašytinio teksto supratimo gebėjimus.

KALBOS FORMŲ BEI STRUKTŪRŲ VARTOJIMO TESTAS***Kalbos (leksikos, kalbos formų bei struktūrų) vartojimo gebėjimai kaip vertinimo objektas.***

Tikrinami šie kalbos vartojimo gebėjimai:

- gebėjimas vartoti leksinius vienetus konkrečiuose kontekstuose / situacijose;
- gebėjimas taisyklingai vartoti gramatines formas ir konstrukcijas atsižvelgiant į kontekstą ir situaciją;
- gebėjimas vartoti paprastus ir sudėtinius sakinius suvokiant jų struktūrą nurodytuose kontekstuose ir situacijose.

Kalbos vartojimo dalis netiesiogiai tikrina ir mokinių komunikacinę kompetenciją, kadangi leksikos, kalbos formų ir struktūrų taisyklingas vartojimas, t.y. leksinė, gramatinė kompetencija yra viena iš prielaidų komunikaciniam tikslui pasiekti.

Testo formatas.

Kalbos formų bei struktūrų vartojimo testas susideda iš keturių užduočių.

Klausimų skaičius. Taškų skaičius.

Teste yra iš viso 20 klausimai, kiekvienas jų vertinamas 1 tašku.

Pirmoje užduotyje yra 6 klausimai, antroje – 4, trečioje – 6, ketvirtoje – 4.

Laikas.

Kalbos formų bei struktūrų vartojimo testui atlikti skirta 20 minučių.

Užduočių tipai.

- Parinkti ir pažymėti iš pateiktų žodžių reikiamą žodį ar žodžio formą (1 užduotis),
- Transformuoti žodžio formą (2 ir 3 užduotys),
- Transformuoti sakinį (4 užduotis).

Tikrinami gebėjimai.

Kalbos formų bei struktūrų vartojimo testas tikrina šiuos gebėjimus:

- sieti reikšmę (egzistencijos, požymio, kokybės, kiekybės, laiko, erdvės, priežasties, tikslo, sąlygos, pasekmės, lyginimo, nuolaidos, priklausomybės, priešpriešos, būdo) ir formą,
- siejant reikšmę ir formą, taisyklingai vartoti įvairias kalbos formas ir struktūras (vardažodžius, veiksmažodžius, tarnybinius žodelius, vientisinius ir sudėtinius sakinius).

Tikrinamų kalbos vartojimo gebėjimų apibūdinimas***Pirmoji užduotis.***

Pirmoje uždarojo tipo užduotyje pateikiamas rišlus informacinis tekstas. Mokiniams reikėjo parinkti ir pažymėti iš pateiktų žodžių reikiamą žodį ar žodžio formą. Šia užduotimi buvo tikrinamas gebėjimas vartoti leksinius vienetus, gebėjimas sieti reikšmę ir formą, gebėjimas taisyklingai vartoti įvairias kalbos dalis (prilinksnius, veiksmažodžius). Remiantis statistine egzamino rezultatų analize ši užduotis buvo vidutinio sunkumo (sunkumas 48,82 proc.) ir buvo įveikiama. Buvo pateikti du (trečiasis, penktasis) sunkesni klausimai (jų sunkumas kito tarp 40 proc. ir 42 proc.); mokiniams buvo sunkiau taisyklingai parinkti tinkamą veiksmažodžio formą bei prilinksnius. Likusieji klausimai buvo vidutinio sunkumo (jų sunkumas kito tarp 51 proc. ir 55 proc.), tai yra šiek tiek daugiau nei 50 proc. mokinių teisingai atliko šią užduoties dalį.

Antroji užduotis.

Antroje užduotyje pateikiamas rišlus informacinis tekstas. Tai buvo atvirojo tipo užduotis, kurioje mokiniams reikėjo įrašyti tinkamą būdvardžio formą. Šia užduotimi buvo tikrinamas gebėjimas taisyklingai vartoti būdvardžius. Remiantis statistine egzamino rezultatų analize ši užduotis buvo lengvesnė nei pirmoji užduotis (sunkumas 62,17 proc.). Daugiau nei pusė mokinių geba taisyklingai vartoti būdvardžius. Tiesa, buvo mokinių, kurie prastai atliko šią užduotį.

Pavyzdžiui, vietoj pirmame sakinyje reikalingo žodžio *majeure*, mokiniai rašė: *majeut, majeures, majeurement, majorité, majeureité* ir pan., vietoj antrame sakinyje reikalingo žodžio *seule*, rašė: *selement, seul, seulle, seulment, seulai* ir pan., vietoj trečiame sakinyje reikalingo žodžio *nationaux*, rašė: *nationale, nationalités, nationalles, nationalises, nationales, national, nationalement, nationalait* ir pan., vietoj ketvirtame sakinyje reikalingo žodžio *différentes*, rašė: *différent, différemment, différents, différentée, différentont* ir pan.

Visus klaidingus mokinių atsakymus šioje užduotyje būtų galima suklasifikuoti taip:

- Vartojo netinkamą būdvardžio formą:
 - paliko tą patį žodį: *différent, seul* ir pan.
 - rašė net neegzistuojančius prancūzų kalbos žodžius: *seulai, nationalises, seulment* ir pan.
- Nederino būdvardžio su daiktavardžiu;
 - gimine: *nationales, différents* ir pan.
 - skaičiumi: *majeures* ir pan.
- Nesuvokė užduoties, todėl rašė kitas kalbos dalis:
 - daiktavardį: *majorité, nationalité* ir pan.
 - rieveiksmį: *nationalement* ir pan.
 - veiksmažodį: *nationalait, différentont* ir pan.

Šioje užduotyje sunkiausias buvo trečiasis klausimas, likusieji – lengvi klausimai (jų sunkumas kito tarp 68 proc. ir 77 proc.).

Trečioji užduotis.

Antroje užduotyje pateikiamas rišlus publicistinis tekstas. Tai buvo atvirojo tipo užduotis, kurioje mokiniams reikėjo įrašyti tinkamą veiksmažodžio formą. Šia užduotimi buvo tikrinamas gebėjimas taisyklingai vartoti veiksmažodžius. Remiantis statistine egzamino rezultatų analize ši užduotis buvo vidutinio sunkumo (sunkumas 56,40 proc.). Teisingai atlikę šią užduotį mokiniai rodo gebėjimą taisyklingai vartoti veiksmažodžius. Tačiau buvo mokinių, kurie prastai atliko šią užduotį, klydo dėl keleto priežasčių.

- Netaisyklingai sudaro nurodytus laikus:
 - (1) *Bernardo étudis, étude, étudié, étudierat* ir pan.
 - (2) *Il rejoine, rejoindit, rejoindrat* ir pan.
 - (3) *Les spectateurs pouvoiront, pouvent, puvront* ir pan.
 - (4) *Joël voirent, voirons* ir pan.
 - (5) *Il est vens, venirait* ir pan.
 - (6) *Des lectures sont faire, ont fu sommes faits* ir pan.
- Neskiria kalbos dalių, vietoje būtojo laiko veiksmažodžių parašo tik dalyvį: *vu, venu* ir pan.
- Rašydami veiksmažodžius *passé composé* laiku, parenka netinkamą pagalbinį veiksmažodį:

Vietoje *il est venu*, jie rašo: *il ont venu, a venue* ir pan.

Vietoje *des lectures ont été faites* – *sont fait, ont fait* ir pan.
- Painioja veiksmažodžio laikus tarpusavyje:
 - Vietoje *présent* laiko (*il rejoint*), jie rašo *conditionnel présent* laiką (*il rejoindrait*).
 - Vietoje *futur simple* laiko (*les spectateurs pourront*), jie rašo *imparfait* laiką (*ils pouvaient*).
 - Vietoje *passé composé* (*des lectures ont été faites*), jie rašo *présent* (*sont faits*) ar *imparfait* laikus (*des lectures étaient faites*).
- Nederina veiksmažodžių su daiktavardžiu ar įvardžiu gimine ar skaičiumi:

Des lectures ont été fait, ils pourra ir pan.
- Perrašo užduotyje esančią veiksmažodžio bendratį:

Il rejoindre, les spectateurs pouvoir ir pan.

- Netaisyklingai sudaro dalyvius:
Vietoje *venu*, jie rašo *vens*, *veni* ir pan.
Vietoje *fait* – *faitiez*, *fais* ir pan.

Dažniausiai mokiniai rašė netinkamą veiksmažodžio formą, taip pat buvo užduoties neatlikusių mokinių. Šioje užduotyje lengviausias buvo pirmasis klausimas, sunkesnis – šeštasis, likusieji – vidutinio sunkumo klausimai (jų sunkumas kito tarp 45 proc. ir 67 proc.).

Ketvirtoji užduotis.

Ketvirtoje užduotyje pateikiami atskiri sakiniai apie Angers miesto istoriją. Mokiniam reikėjo transformuoti sakinį. Šia užduotimi buvo tikrinamas gebėjimas sieti reikšmę ir formą bei gebėjimas taisyklingai vartoti vientisinius sakinius; keisti veikiamąją veiksmažodžio formą į neveikiamąją. Remiantis statistine egzamino rezultatų analize ši užduotis buvo sunkesnė nei pirmosios trys užduotys (sunkumas 25,00 proc.). Dauguma mokinių neparodė gebėjimų sieti reikšmę ir formą bei taisyklingai vartoti vientisinius sakinius bei keisti veikiamąją veiksmažodžio formą į neveikiamąją.

Atlikdami šią užduotį, mokiniai klydo dėl keleto priežasčių.

- Netaisyklingai sudaro veiksmažodžio (dalyvio) formą:
Napoléon I a été destructé.
L'Université Catholique a été fondaté.
L'Université d'Etat a été créaté.
L'aéroport Angers-Marcé a été ouverté.
- Nederino veiksmažodžio su daiktavardžiu gimine ar skaičiumi:
L'Université Catholique de l'Ouest a été fondé.
L'Université Catholique ont été fondée.
- Netinkamai dėliojo sakinius:
Napoléon I a été destructé des remparts.
D'une Université d'Etat avait crééé en 1971.
- Painioja veiksmažodį être su veiksmažodžiu avoir:
L'aéroport Angers-Marcé a eu ouvert.
- Vietoje neveikiamosios rūšies veiksmažodžių rašo veikiamosios rūšies veiksmažodžius:
Une Université Catholique a fondé en 1875.
- Nekeičia daiktavardžių į dalyvius:
Napoléon I destruction des remparts.
L'Université d'Etat ont été création 1971.
Angers-Marcé ont été ouverture de l'Aéroport.
- Nesuvokė sakinio:
Napoléon I des rempartie destructionés.
De l'Ouest été l'Université Ctaholique.
Angers-Marcé allés de l'aéroport.
- Perrašo pateiktą teiginį iš kitos pusės:
Napoléon I destruction des remparts.
Des remparts par Napoléon I destruction en 1807.

Dažniausiai mokiniai rašė netinkamą veiksmažodžio formą arba netaisyklingai dėliojo sakinį, taip pat buvo užduoties neatlikusių mokinių. Šioje užduotyje sunkiausias buvo pirmasis sakiny, likusieji – šiek tiek lengvesni sakiniai (jų sunkumas kito tarp 25 proc. ir 34 proc.).

RAŠYMO TESTAS

Testo formatas. Užduočių tipai.

Rašymo testą sudaro dvi rašytinio teksto produkavimo užduotys: pirmąją prašoma parašyti elektroninę žinutę pagal pateiktą situaciją, antrąją – parašyti asmeninį laišką pateikta tema.

Kuriamo teksto ilgis.

Viso kuriamo teksto ilgis yra 150 žodžių, pirmoji užduotis – 50 žodžių, antroji – 100 žodžių.

Taškų skaičius.

Maksimalus testo taškų skaičius – 20, pirmoji užduotis – 8 taškai, antroji – 12 taškų.

Produkuojamo teksto žanras/pobūdis.

Rašymo testo pirmosios bei antrosios užduoties tekstas gali turėti aprašymo, pasakojimo, informavimo ir samprotavimo elementų.

Laikas.

Rašymo testo atlikimui skirta 50 minučių.

Kuriamo teksto temos.

Rašymo testo temos atitinka šias programoje numatytas temas:

- Dienos įvykiai: kasdieniai ūkio įvykiai.
- Jaunimo gyvenimas: asmeniniai išgyvenimai, kasdienybė.

Rašytinio teksto kūrimo gebėjimai kaip vertinimo objektas

Rašytinio teksto kūrimo vertinimo objektas – tai kalbos gebėjimai, reikalingi perduoti raštu informaciją (faktus, mintis, nuomonę, jausmus ir t.t.) priklausomai nuo komunikacinės situacijos.

Rašytinio teksto kūrimo gebėjimai yra sudėtingi ir daugialypiai produkavimo ir interakcijos gebėjimai. Norint sukurti (parašyti) rišlų tekstą (pvz., laišką), reikia:

- gebėti produkuoti (kurti) visus funkcinių tekstų tipus (aprašomąjį, pasakojamąjį, informuojamąjį, mišraus tipo su samprotavimo elementais);
- gebėti vartoti būdingus tam žanrui.
- turėti pakankamus lingvistinius rašytinės kalbos pagrindus, t.y. gebėjimą operuoti leksine ir gramatine medžiaga rašymo procese;
- gebėti apipavidalinti tekstą pagal priimtas prancūzų kalboje tradicijas.

Rašytinio teksto kūrimo gebėjimai tikrinami **kompleksiškai** sudarytose vertinimo lentelėse. Kiekvienoje testo užduotyje vertinama:

- Turinio atitikimas temą, komunikacinio tikslo pasiekimas,
- Minties rišlumas, teksto rišlumas, logiškumas ir nuoseklumas,
- Teksto struktūra ir apiforminimas,
- Žodyno turtingumas, struktūrų įvairovė bei sudėtingumas,
- Registro tinkamumas,
- Leksinių-gramatinių formų bei struktūrų tinkamumas,
- Leksinių-gramatinių formų bei struktūrų taisyklingumas,
- Rašyba.

Paanalizuosime mokinių darbus pagal vertinimo lentelėse sukonkretintus vertinimo kriterijus:

• Turinio atitikimas temą, komunikacinio tikslo pasiekimas

Pirmoji užduotis.

Pirmoje užduotyje dauguma mokinių rašė temą atitinkantį turinį. Šioje užduotyje mokiniams reikėjo parašyti elektroninę žinutę (galėjo rinktis iš dviejų pateiktų). Beveik visi mokiniai rinkosi antrąjį variantą – elektroninę žinutę draugui. Rašant šią žinutę turėjo būti realizuotos tokios komunikacinės intencijos – teikti informaciją, atsiprašyti, padėkoti, pasveikinti. Šiek tiek mažiau nei pusė (43 proc.) mokinių realizavo šias komunikacines intencijas, pavyzdžiui:

Mon chère amie,

Je suis vraiment désolé parce que je ne pourrai pas venir à la fête de fin d'année. Hier je suis tombée malade. Je me sens très mal. Je voudrais te féliciter et te souhaiter beaucoup de bonheurs pour les années prochaines!

J'espère que m'excuseras.

Grosses bises

Marie

Trečdalis mokinių (26 proc.) realizavo dalį komunikacinių intencijų, pavyzdžiui:

Le 15 05 04

Salut Marie,

Je te remercie pour ton invitation. Je suis heureuse puisque te me oublies pas. Malgré cette lettre j'ai pensé que ça était arrivé avec toi.

C'est fait trois fois que te ne m'as pas écrit. C'est dommage mais je ne pourrai pas venir chez toi. A ce moment-là je suis malade.

Au revoir Marie

Šioje žinutėje mokinys realizuoja dvi komunikacines intencijas – dėkoja, teikia informaciją, bet nerealizuoja komunikacinių intencijų atsiprašyti bei sveikinti.

Buvo mokinių, kurie nesuprato užduoties, pavyzdžiui:

Salut mon cher Henri,

Je suis chez moi, où je passe mes vacances. Le soleil brille et il fait chaud. Je bronze au soleil. Le soir est agréable. Le soir moi et mes amis nous nous promenons, et nous admirons le monde.

Est-ce que tu visiteras moi ?

J'espère que tes nouvelles sont bonnes ?

Mes salutations

R...

Šios žinutės turinys visiškai neatitinka užduoties, todėl tokie darbai buvo vertinami 0 taškų, pagal „2004 ir 2005 metų Užsienio kalbų brandos egzamino programos“ nustatytus reikalavimus dėl rašytinio teksto kūrimo užduočių vertinimo „jeigu teksto turinys neatitinka nurodytos temos (situacijos), užduotis vertinama 0 taškų“. Taip pat 0 taškų buvo vertinami tie darbai, kur parašyto teksto žodžių apimtis sudarė 50 proc. ar mažiau užduotyje nurodyto minimalaus žodžių skaičiaus (žr. „2004 ir 2005 metų Užsienio kalbų brandos egzaminų programą“). Buvo mokinių, kurie visai neatliko šios užduoties.

Antroji užduotis.

Antroje užduotyje mokiniams reikėjo parašyti asmeninį laišką draugei. Rašant laišką turėjo būti realizuotos tokios komunikacinės intencijos – išreikšti mintis bei jausmus, teikti informaciją, pakviesti; dėkoti. Šioje užduotyje beveik trečdalis (27 proc.) mokinių rašė temą atitinkantį turinį ir realizavo visas komunikacines intencijas. 23 proc. mokinių realizavo tik dalį komunikacinių intencijų, pavyzdžiui:

Le 24 mars 2004

Chère Sandra,

Je m'excuse de ne pas t'avoir écrit plus tôt. Maintenant je travaille beaucoup et je n'ai pas de temps. Je reçois ta carte postale. La semaine prochaine je ne travaillerai pas. Tu pourras me visiter. Maintenant la nature de campagne est très belle. Nous pourrions aller dans la forêt. Encore nous baignerons dans le lac, nous pourrions pêcher. Le soir je te montrerai le film de notre campagne. On raconte l'histoire de campagne.

Je pense que ta visite te plaît.

Je t'attends

A bientôt

ton ami

Šiame laiške mokinys reiškia mintis, teikia informaciją, bet nerealizuoja komunikacinių intencijų dėkoti bei kviešti. Buvo mokinių, kurie nesuprato užduoties, pavyzdžiui:

2004/06/04

Bonjour mon ami!

Ça fait un moment que je ne t'ai pas écrit désolée. Je n'avais pas de temps libre. Et maintenant je vais très bien puisque ce sont les vacances. Le temps passe vite.

J'habite à S... Notre ville est grande. Il y a beaucoup de supermarché. Puis il y a la glise. La glise se trouve au centre de la ville. Pui il y a le cinéma, le théâtre. Enfin voilà. Je vais te laisser, parce que j'ai écrit tout déjà. Je te souhaite de très bonnes vacances. N'oublie pas tout de même de m'écrire.

A bientôt!

E...

• Teksto struktūra ir apiforminimas

Pagal šį kriterijų buvo vertinama antroji užduotis. Remiantis statistine analize beveik pusė mokinių (48 proc.) tinkamai apiformino tekstą, 52 proc. darė teksto apiforminimo klaidas, pavyzdžiui nerašė teksto pastraipomis, naujos minties nerašė iš naujos eilutės, neparašė datos, kreipinio ar atsisveikinimo formuluotės arba parinko visai netinkamą asmeniniam laišku formą. Pavyzdžiui:

<p>Le 04/06/2004 Varsovie</p> <p>Ma cher amie Mindaugas</p> <p>Varsovie il y a un grande ville, ce la il haut batiments, grandes rues. Batments au rez-de chause est grandes magasins. Sept jour au sept il y a fait beau, le soleil brill, tout ce la bonne. L'hommes est très énergique et très vites. Cet ville il y a un tranway, l'autocar, l'aéroport et beaucoup beaucoup très beaux fille. Les homes très amicaux et très coquetes. Et toi comment ça va ? A mon returt a Paris se voit chez moi d'accord ?</p> <p>Ton amor Sandra!</p>	<p>Mindaugas M... 6 rue, Pommes F-65227 Lyon France</p>
--	---

• Minties rišlumas, teksto rišlumas, logiškumas ir nuoseklumas

Remiantis statistine analize pirmoje užduotyje 29 proc. mokinių, o antroje užduotyje tik 15 proc. pateikė nuoseklų ir rišlų tekstą, tinkamai pavartodami teksto jungimo priemones. Pateikiu antrosios užduoties pavyzdį:

<p>Salut Sandra,</p> <p>Je suis très heureux que j'ai reçu ta lettre. Et je serai très content quand je pourrais te voir. J'attends toi. Maintenant je suis en vacances c'est je pourrais t'accueillir. Mon adresse est ... Je voudrais que tu vois tous les places connaissance.</p> <p>D'abord nous irons au centre de Varsovie et je montrerai le palace de parlement et le chateau de Varsovie. Ensuite nous irons au restaurant italien ou tu veux aller manger à nature.</p> <p>A la fin je voudrais aller au concert de Metalica. J'attends toi.</p> <p>Je t'embrasse.</p> <p style="text-align: center;">S...</p>	<p>Le 4 mai 2004</p>
---	----------------------

Dauguma mokinių rašė tekstą nevartodami teksto jungimo priemonių, pavyzdžiui:

<p>Bonjour, Jacques,</p> <p>Coment ça va ? Comment tu terminez les classes ?</p> <p>Excuses-moi mon amis. Je ne peux pas arrive par toi à la fête de fin d'année. Je suis malade. J'ai la température, j'ai très mal à la tête. Docteur dis moi, qui je garde le lit. J'arrives à toi, quand ne pas malade.</p> <p style="text-align: center;">Tant que!</p> <p style="text-align: right;">V...</p>

• Registro tinkamumas. Leksinių-gramatinių formų bei struktūrų tinkamumas

Pagal statistinę analizę pirmoje užduotyje 27 proc. mokinių vartojo tinkamą registrą ir tinkamas leksines-gramatines formas bei struktūras, o antroje užduotyje 43 proc. mokinių. Pateikiu mokinio darbo pavyzdį, kuriame aiškiai pažeistas kalbos registras.

<p>Cherie amie,</p> <p>Je voudrai que je ne serai pas dans la fête de fin d'année. Je regrette mais je suis malade et je ne pourrai pas aller chez toi. J'espère que vous vous amuserez bien pendant la fête.</p> <p>Recevez, cher amie, l'expression de mes sentiments plus cordiaux.</p> <p>Bonne nouvelle année à toi.</p>	<p>Le 4 juin 2004</p>
---	-----------------------

Kurdami pirmosios bei antrosios užduočių tekstus, mokiniai gana dažnai vartojo netinkamas leksines – gramatines formas bei struktūras. Pabandysime suklasifikuoti jų klaidas:

- pavartoja panašios ar tos pačios reikšmės žodį, bet netinkantį tame kontekste:
„*Très gentil que tu pense visiter ma ville*”, šiame sakinyje reikėjo vartoti žodį „*agréable*”, žodis „*gentil*” taip pat reiškia “malonus”, bet šiame kontekste jis visai netinka.
- kai mokiniai pavartoja visai netinkantį žodį:
„*Je suis très jolie que je te voir bientôt*” – šiame sakinyje norėta pavartoti žodį „*joyeuse*” arba „*contente*”;
„*Je suis très heureuse que tu peux aller chez moi*” – vietoj žodžio „*venir*” rašomas žodis „*aller*”;
vietoje „*Quand tu viendras, je montrerai tout*”; jie rašo „*Quand tu partiras, je montrerai tout*”;
vietoje „*On peut aller pêcher du poisson*” jie rašo „*On peut aller prendre le poisson*”.
- kai mokiniai tiesiogiai verčia žodžius ar sakinius iš lietuvių kalbos į prancūzų kalbą, pavyzdžiui:
„*Déjà est finir construit neuvelle place*”;
- kai mokiniai nesugeba sudėti prancūziško sakinio:
„*Je veux, si tu peux ira chez moi*” ; „*Pas encore tu ne sais pas de ma ville*” ; „*Là toujours sont beaucoup d’homme*”.
- vartoja vieną kalbos dalį vietoj kitos, pavyzdžiui rašo veiksmažodį „*invite*” vietoj tinkamo daiktavardžio „*invitation*”: „*Merci pour ton invite*”, vietoj būdvardžio „*joyeuse*” rašo daiktavardį „*joie*”: „*Je suis très joie de te voir*”.

• Žodyno turtingumas, struktūrų įvairovė bei sudėtingumas

Pagal šį kriterijų buvo vertinama antroji užduotis. Remiantis statistine analize tik 8 proc. mokinių vartojo įvairias ir sudėtingas struktūras, žodynas buvo pakankamai turtingas, didesnės dalies mokinių (38 proc.) žodynas buvo ribotas, dominavo paprastos struktūros. Pateikiu pavyzdį darbo, kuriame vartojamos įvairios tiek sudėtingos tiek paprastos struktūros, kurio žodynas gali būti laikomas turtingu:

I... S...
58, rue de Vilnius
5800, Varsovie

Le 25 mai,

Salut Sandra,

Comment vas-tu ? Ta lettre m'a fait très plaisir. Je suis heureuse que tout aille bien, mais je suis triste que tu sois loin de moi. Je veux te raconter ce que je vais te montrer dans ma ville. Qu'est-ce que je peux dire de ma ville ? Ah, elle est très belle et intéressante. Ici il y a beaucoup de monuments historiques, de places célèbres. Il y a beaucoup de cinémas théâtres. Ici, la nature est très belles. Je sais, quand tu iras à ma vile, c'est tu diras : « Quelle beauté! Oh la la! ».

A bientôt!

Je t'embrasse! I...

Šiame darbe yra keletas gramatikos, rašybos klaidelių, bet mokinys puikiai suvokė situaciją, parinko tinkamą stilių, logiškai bei nuosekliai siejo mintis, vartojo įvairias sudėtingas bei paprastas struktūras, žodynas pakankamai turtingas.

50 proc. mokinių vartojo tik paprastas struktūras, žodynas buvo gana skurdus. Pavyzdžiui:

Le 4 juin 2004

Salut Sandra,

Je suis contente que tu as écrit. Quand tu seras libre ? Je voudrais qui tu verras chez moi. Je veux te faire voir ma ville. Mon vile s'appelle S... Il se trouve dans K... region. Dans cette region il y a beaucoup de rivières. Aussi il y a des lacs. Autour il fait beau. Beaucoup des fleuves, de l'eau, beaucoup de lacs. Je suis est étudiante. Je fais secondaire d'U... au centre Regional. Et ect. Moi ça va bien. J'aime h'abiteure. Je toi montre dans ma ville.

Beaucoup j'attends toi!

A bientôt. R...

• Leksinių-gramatinių formų bei struktūrų taisyklingumas

Pirmoji užduotis.

Remiantis statistine analize tik 11 proc. mokinių taisyklingai vartojo leksines-gramatines formas bei struktūras. Likusioji mokinių dalis jas vartojo netaisyklingai. Apžvelgsime pagrindinius klaidų tipus. Mokiniai netaisyklingai vartoja prancūziškuosius artikelius:

- pasitaikė atvejų, kai jų visai nevartoja:
„*Merci pour invitation*“; „*Je te souhaite joie*“.
- vartoja žymimajį artikelį vietoj nežymimojo:
„*Je te souhaite les jours clairs*“.
- vartoja žymimajį artikelį vietoj dalinio artikelio:
„*J'ai la température*“.

Nemaža dalis mokinių netaisyklingai vartoja determinantus (*les déterminants*), nederindami jų su daiktavardžiu gimine bei skaičiumi arba parinkdami netinkantį determinantą:

„*Je t'écris cette message*; *Excuse-moi mon amis*“

Nemažai problemų mokiniams kėlė prielinksnių vartojimas, juos dažnai painiojo, pavyzdžiui:

- prielinksnius *chez* ir *par*: „*Je ne peux pas arriver par moi*“;
- prielinksnius *à* ir *dans*: „*Je ne serai pas dans la fête*“.

Pasitaikė atvejų, kai mokiniai visai nevartojo prielinksnių: „*J'ai mal le jambe*“ arba vartojo juos ten, kur jie visiškai nereikalingi: „*Je prête à mon appartement*“; „*Je garde à le lit*“.

Labai dažnai mokiniai klysta, vartodami įvardžius-papildinius (*pronoms compléments*), ypač rašydami juos netinkamoje vietoje: „*Je voudrais beaucoup aller y*“; „*Tu écriras moi*“; „*je verrai toi*“.

Žinoma, kad daugiausia sunkumų mokiniams kėlė veiksmažodžių laikų vartojimas.

Dažnai mokiniai parašo netaisyklingas veiksmažodžių formas, pavyzdžiui: „*Tu invite*“; „*je tien*“; „*tu terminez*“; *passé composé* laike parenka netinkamą pagalbinį veiksmažodį: „*tu as parti*“ arba visai jo nevartoja „*je reçu*“; visai neasmenuoja veiksmažodžių: „*Tu partir, je prendre*“, painioja laikus: vietoj *passé composé* laiko rašo *présent* laiką „*je tombe malade*“, vietoj *conditionnel présent* vartoja *imparfait* laiką „*je ne pouvais pas arriver chez toi*“ ir pan.

Klaidingai vartojami ir *subjonctif* nuosakos laikai, mokiniai pamiršta, jog po tam tikrų veiksmažodžių šalutiniame sakinyje vartojami būtent šios nuosakos laikai: „*Je voudrais que nous sortirons*“, „*Je veux que tu faire*“; žinoma, buvo nemažai mokinių, kurie taisyklingai vartojo šios nuosakos laikus, pavyzdžiui: „*Je voudrais que tu arrives*“, „*Je veux que tu m'invites*“ ir pan.

Dalis mokinių klaidingai vartoja netiesioginę kalbą, nežino, kaip taisyklingai reikia pakeisti tiesioginę kalbą į netiesioginę: „*Le docteur a dit qui je garde le lit*“.

Antroji užduotis.

Pagal statistinę analizę antroje užduotyje tik 6 proc. mokinių taisyklingai vartojo leksines-gramatines formas bei struktūras. Likusioji dalis mokinių jas vartojo netaisyklingai. Dažniausiai daromos klaidos beveik tokios pačios kaip ir pirmoje užduotyje.

Be jau pirmoje užduotyje minėtų atvejų apie artikelio nevartojimą („*Tu es bonne amie*“; „*C'est bon message*“), apie žymimojo artikelio pavartojimą vietoj nežymimojo („*Non loin de ma ville il y a le lac*“), galima būtų paminėti dar kelis netaisyklingo artikelio vartojimo atvejus:

- vartoja prielinksnį *de* vietoj žymimojo artikelio:
„*Ma ville porte de nom de ...*“.
- nederina daiktavardžių su artikeliais gimine ar skaičiumi: „*les parc*“.
- vietoj sutrauktinio artikelio (*article contracté*) vartoja žymimajį artikelį:
„*On peut jouer le basketet*“.
- pamiršta, jog po kiekį reiškiančių žodžių, tokių kaip „*beaucoup, trop, assez, un kilo*“ ir kt., vartojamas prielinksnis *de*:
„*Dans cette région il y a beaucoup des lacs*“.
- netaisyklingai vartoja sutrauktinius artikelius: „*Nous irons à le musée*“.

Panašias klaidas mokiniai daro netaisyklingai vartodami determinantus (*les déterminants*), tai yra nederindami jų su daiktavardžiu gimine bei skaičiumi arba parinkdami netinkantį determinantą: „*Dans cet région ; mon ville ; ton carte postale ; mon région*”.

Kaip ir pirmoje užduotyje, nemažai problemų mokiniams kėlė prielinksnių vartojimas, juos dažnai painiojo, ypač

- prielinksnius *de* ir *pour*: „*Je suis étonnée pour ta lettre*”;
- prielinksnius *dans* ir *à*: „*A cette ville arrivent beaucoup de hommes*”.

Pasitaikė atveju, kai mokiniai visai nevartojo prielinksnių: „*Notre village il y a très belle église*”; „*Les loisirs je vais à la discothèque*“.

Šioje užduotyje sunkumų kėlė ir būdvardžių vartojimas, būtent jų derinimas gimine bei skaičiumi su daiktavardžiu: „*la ville est vieux*”.

Kaip ir pirmoje užduotyje mokiniai turi sunkumų, vartodami įvardžius-papildinius (*pronoms compléments*):

- parenka netinkamą įvardį-papildinį, painioja tiesioginius papildinius su netiesioginiais: „*Je t'écris cette carte pour exprimer la joie de la voir*”;
- parašo juos netinkamoje vietoje: „*Je montre toi*”; „*J'attends toi*“.

Žinoma, kad daugiausia sunkumų mokiniams kėlė veiksmažodžių laikų vartojimas:

- rašo po du veiksmažodžius: „*Je suis est étudiante*“.
- rašo bendratis: „*Tu voir, je attendre*“ ir pan.
- vietoje liepiamosios nuosakos rašo veiksmažodžio bendratį: „*Attendre moi*“.
- pasitaiko atveju, kai mokiniai parašo netaisyklingas veiksmažodžių formas, pavyzdžiui: „*tu arrive*”; „*tu pourra*“.

- klaidingai vartoja *subjonctif* nuosakos laikus: „*Je voudrais que tu verras*”; „*Je suis très heureuse que tu peux*“.

Dalis mokinių klaidingai vartoja netiesioginę kalbą, nežino, kaip taisyklingai reikia pakeisti tiesioginę kalbą į netiesioginę: „*Je suis contente qui tu arrives*“; „*Je ne sais pas que tu penses*“.

Nemažai žodžių tvarkos sakinyje klaidų:

- praleidžia veiksni: „*Quand arrives, tu vois...*“
- praleidžia tarinį: „*Et comment ta famille?*“
- netinkamoje vietoje rašo neigiamos formos žodelius: „*Aussi nous pourions aller près de la rivière qui est ne loin pas*“.
- tiesiogiai verčia sakinius iš lietuvių į prancūzų kalbą: „*Je déjà beaucoup de temps veux t'a écrire*“; „*Cette ville te aimerait*“.

• Rašyba

Abiejose užduotyse mokiniai daro labai daug rašybos klaidų.

IŠVADOS BEI REKOMENDACIJOS

- Mokiniai, pasirinkę prancūzų kalbos mokyklinį brandos egzaminą, parodė pakankamą prancūzų kalbos mokėjimo lygį, atitinkantį vidurinės mokyklos užsienio kalbų standartų bendrojo kurso pasiekimų lygmenį (B1) bei užsienio kalbos bendrųjų programų bendrojo kurso reikalavimus.
- Nemažai laikusių egzaminą mokinių iš esmės atliko visų keturių egzamino testų užduotis, atskleisdami gebėjimus vartoti kalbą įvairiose komunikacinėse situacijose: klausydami ir skaitydami tekstus, kurdami tekstus raštu, vartodami kalbos formas ir struktūras konkrečiuose kontekstuose.
- Klausymo teste mokiniams lengviau sekėsi parodyti gebėjimą suprasti esminę informaciją bei reikšmingesnes detales, sunkiau – gebėjimą suprasti posakių komunikacinę funkciją, o sunkiausia – gebėjimą išskirti ir atrinkti nurodytą informaciją.
- Skaitymo teste mokiniams sunkiau sekėsi parodyti gebėjimus suprasti minties plėtojimo eigą bei suprasti esminę informaciją, tikrinamus pirmąja užduotimi, vidutiniškai vienodai parodė gebėjimus rasti tekste informaciją ir ją klasifikuoti (tikrinamas antrąja užduotimi), gebėjimą suprasti pagrindinę mintį bei

detales (tikrinamas trečiąja užduotimi), gebėjimas suprasti esminę informaciją bei detales (tikrinamas ketvirtąja užduotimi).

- Kalbos formų bei struktūrų vartojimo teste mokiniams lengviau sekėsi parodyti gebėjimą vartoti būdvardžius bei veiksmažodžius, sunkiau gebėjimą – siejant reikšmę ir formą, taisyklingai vartoti leksinius vienetus bei prielinksnius, sunkiausiai – gebėjimą vartoti vientisinius sakinius.
- Rašymo testo pirmoje užduotyje mokiniams geriau sekėsi parodyti tokius gebėjimus: pritaikyti kalbos stilių adresatui ir pagal situaciją, sunkiau sekėsi parodyti gebėjimą logiškai ir nuosekliai išdėstyti užduotį, atrinkti kalbos raiškos priemones, tačiau sunkiausiai sekėsi parodyti gebėjimą taisyklingai vartoti kalbos priemones. Antroje šio testo užduotyje – lengviau sekėsi parodyti gebėjimą pritaikyti kalbos stilių adresatui ir pagal situaciją, gebėjimą parinkti tinkamą teksto formą, sunkiau sekėsi parodyti gebėjimą logiškai ir nuosekliai išdėstyti užduotį, atrinkti kalbos raiškos priemones, tačiau sunkiausiai sekėsi parodyti gebėjimus vartoti įvairias leksines-gramatines formas bei struktūras, platų ir turtingą žodyną bei taisyklingai vartoti kalbos priemones.
- Apibendrinant visas egzamino dalis, galima teigti jog mokiniams lengviausiai sekėsi parodyti sakinio teksto supratimo testu tikrinamus gebėjimus, sunkiausiai – rašytinio teksto kūrimo testu tikrinamus gebėjimus, o rašytinio teksto supratimo bei kalbos formų bei struktūrų vartojimo testais tikrinami gebėjimai buvo parodyti vidutiniškai vienodai.

Mokiniamis, besirengiantiems laikyti mokyklinį prancūzų kalbos egzaminą, rekomenduojama:

- mokytis įvairių darbo su sakytiniu ir rašytiniu tekstu būdų;
- įgyti įvairių tipų užduočių atlikimo įgūdžių;
- atliekant užduotį tiksliai laikytis užduoties formuluotėje esančių nurodymų;
- stengtis racionaliai išnaudoti egzamino užduočiai atlikti skirtą laiką.

Mokytojams, rengiantiems mokinius laikyti mokyklinį prancūzų kalbos brandos egzaminą, rekomenduojama:

Dėl sakinio ir rašytinio teksto:

- Mokant prancūzų kalbos daugiau dėmesio skirti bendrųjų dalyko gebėjimų ugdymui: gauti ir teikti informaciją raštu ir žodžiu, naudotis įvairiomis strategijomis (supratimo, darbo su klausomu ir skaitomu tekstu, teksto kūrimo ir kt.). Supažindinti mokinius su skirtingų tipų ir žanrų tekstai bei bandyti daug skirtingų skaitymo strategijų.

Dėl kalbos vartosenos gebėjimų ugdymo:

- Mokyti(s) išiskaityti į kontekstą ir suvokti jo pagrindinę mintį/prasmę; atsekti aprašomų įvykių eigą ir tik suvokus norimo išreikšti veiksmo prasmę, ieškoti atitinkamos formos.
- Produkuoti sakinius, išreiškiančius aiškią mintį, o ne atskirus žodžius ar jų formas, nesusietus su prasme, kontekstu, situacija.
- Pratinti(s) analizuoti gramatinių formų reikšmę kontekste: aptarti veiksmažodžio formos reikšmę, išsiaiškinti, kodėl konkrečiame kontekste pavartota viena ar kita gramatinė forma, kokie konteksto bruožai lemia tos formos pasirinkimą, kaip pasikeistų sakinio ar sakinio dalies prasmė, pavartojus kitokią gramatinę formą.
- Daugiau dėmesio skirti tarnybinių žodelių vartosenai ir reikšmei.

Dėl rašytinio teksto kūrimo gebėjimų ugdymo:

- Mokyti(s) teisingai interpretuoti užduoties formuluotę.
- Tinkamai planuoti rašymo procesą.
- Mokyti(s) sudaryti planą.
- Skirti daugiau dėmesio teksto organizavimo detalėms (pagrindinio sakinio formulavimui dėstyto pastraipose, tinkamam teksto siejimo priemonių vartojimui).
- Skirti daugiau dėmesio rašybai bei skyrybai.

Prancūzų kalbos mokyklinio brandos egzamino užduoties rengėjams rekomenduojama:

- stengtis taip subalansuoti atskirų egzamino dalių (testų) užduotis, kad būtų patikrintas kuo platesnis mokinių gebėjimų spektras, vengti atskirų gebėjimų pasikartojimo;
- maksimaliai išnaudoti egzamino užduoties formato teikiamas galimybes.